

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра філософії і політології

Затверджую
Декан факультету міжнародних відносин
професор В.В. Третько
« вересня 2020 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Соціологія права

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція

Викладач(і)

Профайл викладача

Е-mail викладача(ів)

Контактний телефон

Сторінка дисципліни в ІСУ

Консультації

Зміст інформації

Лютко Наталія Віталіївна

<http://new.khnu.km.ua/wp-signup.php?new=et>

liutkonv@ukr.net

заповнюється за домовленістю

<https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=7022>

Очні: понеділок, 4-а пара, 4-513;

он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
В	Д			4	120	51	17		34		69			+	

Анотація навчальної дисципліни

Соціологія права це структурована система наукових знань про право як соціальний феномен, і відповідно, вона має власний об'єкт, предмет, історію розвитку, структуру, методологію та методіку. Дисципліна покликана сформувати у студентів систему теоретичних знань про основні перспективи розвитку правової системи, її роль у вдосконаленні соціальних відносин, а також розробити наукову основу здійснення правової реформи, покликаної забезпечити верховенство закону в усіх сферах життя суспільства,

вдосконалити механізм підтримання правопорядку на основі розвитку народовладдя. Дослідження та вивчення практичних соціологічних аспектів права сприятиме формуванню і реалізації концепції правової держави. Соціологія права пов'язана з положеннями багатьох юридичних та неюридичних дисциплін: соціології, філософії, логіки, теорії держави та права, міжнародного права, конституційного права, кримінально-процесуального права тощо. Дисципліна викладається для студентів денної форми навчання юридичної спеціальності. Під час викладання використовуються лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); усне опитування, тестування, самостійна робота (індивідуальні завдання).

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: формувати здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; виховувати поважне ставлення до права, усвідомлення особливої соціальної функції права та законодавства - охороняти особистість, її права та свободи, інтереси суспільства та держави, та особливих примусових заходів, що використовуються у відповідності до норм права; виховувати повагу до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи; активізувати пізнавальну діяльність студентів, сприяти розвитку абстрактного та логічного мислення; підвищувати правову культуру та ерудицію студентів.

Завдання дисципліни: формувати у здобувачів вищої освіти здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

здатність бути критичним і самокритичним, здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві, знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів, повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи, здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, аналізувати і узагальнювати данні, котрі отримані в ході обробки і інтерпретації комплексної інформації в межах соціології права; складати програму соціологічного дослідження і самостійно застосовувати методи соціологічних досліджень; належно використовувати статистичну та емпіричну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання.

Таблиця 2 – Тематичний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Го д.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Соціологія права як галузь соціологічного знання	Соціологія права як галузь соціологічного знання	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Соціологія права як галузь соціологічного знання», підготовка до семінарських занять за темою №1	8	1, с. 11-29; 2, с. 7-14; 5, с. 3-24
2	Виникнення та розвиток	Виникнення та розвиток соціології	Опрацювання лекційного матеріалу та	7	2, с. 5-12, 4, с.21-27

	соціології права	права	завдання для		
			самостійної роботи «Виникнення та розвиток соціології права», підготовка до семінарських занять за темою №2.		
3	Право як соціальне явище (соціологічне розуміння права)	Право як соціальне явище (соціологічне розуміння права)	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Право як соціальне явище (соціологічне розуміння права)», підготовка до семінарських занять за темою №3.	8	1, с. 60-81, 2, с.15-22, 5, с. 77=113
4	Соціологічні аспекти правотворчості і реалізації права.	Соціологічні аспекти правотворчості і реалізації права.	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Соціологічні аспекти правотворчості і реалізації права», підготовка до семінарських занять за темою №4.	8	2, с. 37-52, 3, с. 76-87, 4. с. 84-97
5	Правова соціалізація особистості	Правова соціалізація особистості	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Правова соціалізація особистості» підготовка до семінарського заняття за темою №5	8	1, с. 81-89, 2, с. 17-21, 4, с. 42-47
6	Правова поведінка: норма та відхилення	Правова поведінка: норма та відхилення	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Правова поведінка: норма та відхилення» підготовка до семінарського заняття за темою №6	7	3, с. 81-89, 4, с. 17-21, 5, с. 42-47
7	Соціальний контроль: поняття та види	Соціальний контроль: поняття та види	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Соціальний контроль: поняття та види» підготовка до семінарського заняття за темою №7	7	4, с. 98-103, 5, с. 117-124,
8	Соціологія	Соціологія	Опрацювання	7	4, с. 167-

	правового конфлікту	правового конфлікту	лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Соціологія правового конфлікту» підготовка до семінарського заняття за темою №8		184, 5, с. 222-237, 6, с. 217-229,
9	Організація і проведення соціологічних досліджень у галузі права	Організація і проведення соціологічних досліджень у галузі права	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Організація і проведення соціологічних досліджень у галузі права», підготовка до семінарського заняття за темою №9, підготовка до тестового контролю за темами № 1-9	9	1, с. 278-289, 2, с.218-223, 3, с. 248-253
			Всього за 8-й семестр	69	

Примітка: * Семінарські заняття проводяться щотижня по дві години

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. При виконанні індивідуального завдання з дисципліни студент має дотримуватися політики добросовісності.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, іспит
Семінарські заняття	Тестовий контроль:	Реферат	

УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – б)	Т К	1	Залік (за рейтингом)
ВК: 0,6	0,2	0,2	

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного студента складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 - 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а студент зумів вказати частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а студент вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох.

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він повинен перездати її у встановленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент невиконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка „задовільно”.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка а ECTS	Інституцій на шкала балів	Інституцій на оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для самоконтролю (залік)

1. Соціологія права як наукова дисципліна.
2. Об'єкт і предмет соціології права.
3. Структура соціології права.
4. Завдання і система соціології права як навчальної дисципліни.
5. Функції соціології права та її зв'язок з іншими дисциплінами.
6. Зародження соціології права.
7. Соціологія права в концепціях (О. Конт, Е. Дюркгейм, М. Вебер, Є. Ерліх).
8. Теорія правового плюралізму (Л. Петражицький, П. Сорокін).
9. Розвиток соціології права в Україні.
10. Загальна характеристика соціологічного підходу до розуміння права.
11. Поняття, види і функції соціальних інститутів.
12. Право як соціальний інститут.
13. Співвідношення права і моралі: схожість, відмінність, взаємодія.
14. Співвідношення держави і права.
15. Право в умовах глобалізації.
16. Соціальні функції права.
17. Соціальний механізм дії права.
18. Правоутворення и правотворчість.
19. Соціологічні аспекти правотворчого процесу.
20. Соціальні і юридичні критерії ефективності права.
21. Поняття, об'єкт, суб'єкт, форми соціалізації особистості.
22. Правова соціалізація особистості, її шляхи і методи.
23. Правова культура, освіта та виховання.
24. Правова свідомість: поняття і зміст.
25. Дефекти правової свідомості.
26. Поняття, ознаки та види правової поведінки.
27. Девіантна поведінка, її сутність та особливості.
28. Концепції і види девіантної поведінки.
29. Соціальна природа та профілактика правопорушень.
30. Поняття та види соціального контролю
31. Система соціального контролю.
32. Поняття про норми, санкції та заборони.
33. Механізми соціального контролю.
34. Рівні, види та функції соціального контролю.
35. Право як соціальний регулятор.
36. Поняття «соціальний конфлікт».
37. Типологія та функції конфліктів
38. Поняття та внутрішня структура правового конфлікту.
39. Механізми та шляхи розв'язання правових конфліктів.
40. Сутність і типологія соціологічних досліджень.
41. Програма соціологічного дослідження.
42. Основні методи збирання та аналізу соціологічної інформації.
43. Організація і проведення соціологічних досліджень у правовій сфері.

Рекомендована література

Основна література

1. Балинська О. М. Основи соціології права (для працівників органів внутрішніх справ)[Текст] : навч. посіб. / О. М. Балинська, Л. Й. Гуменюк ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Л. : ЛДУВС, 2013. – 411 с. 2. Настасяк І. Ю.

2. Соціологія права : [навч. посіб.] / [О. М. Джужа, В. В. Василевич, Ю. О. Левченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужи. – 2-е вид. перероб. і допов. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 356 с.
3. Соціологія права [Текст] : навч. посіб. / І. Ю. Настасяк ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л. : ПАІС, 2008. – 196 с.
4. Соціологія права [Текст] : навч. посібник / В. Д. Воднік [та ін.] ; ред. Н. П. Осипова. – Х. : Право, 2007. – 234 с. 4.
5. Соціологія права [Текст] : підручник для студ. юрид. спец. / М. І. Панов [та ін.] ; ред. Н. П. Осипова ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 276 с.

Додаткова література

6. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: Навчально-методичний посібник. – Друге вид. доп. і перероб. – Рівне: РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2008. – 231 с.
7. Костицький В. В. Соціологія права [Текст] : наук.-теорет. спадщина Євгена Ерліха і проблеми розвитку сучас. Науки / Василь Костицький, Ольга Кобан ; Ін-т законодав. передбачень і прав. експертизи. – Київ ; Дрогобич : Коло, 2015. – 227 с.
8. Куліченко В. В. Правова соціалізація особистості як об'єкт соціально-філософського аналізу : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. філософ. наук : спец. : 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. В. Куліченко. – Житомир, 2013. – 20 с.
9. Мадіссон В.В. Деякі питання соціології приватного права: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПН України, 2003. - 124 с.
10. Маник А. З. Концептуальні засади соціолого-юридичного підходу до визначення сутності права / А. З. Маник // Право і суспільство. – 2014. – № 6.1(2). – С. 24-28. 23.
11. Методологія та методика соціологічних досліджень у праві [Текст] : конспект лекцій / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого ; уклад. В. Д. Воднік [та ін.]. – Х. : [б.в.], 1999. – 93 с.
12. Настасяк І.Ю. Соціологія права: навч. посіб. Л.: ПАІС, 2008. - 196 с.
13. Рабінович П. М. Філософія права : [навч. посіб.]. – [Ч. 1–2]. Філософія права як наука; гносеологія права / Петро Мойсейович Рабінович. – Л. : Галицький друкар, 2014. – 230 с.
14. Соціологія [Текст] : підручник / за ред. М. П. Требіна ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Харків : Право, 2010. – 224 с.
15. Яцино К. Історія становлення соціології права в працях вітчизняних учених [Текст] / К. Яцино // Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки / Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2012. – Вип. 93. – С. 75-80.
16. Яцино К. С. Соціологія права: деякі аспекти методології [Текст] / К. С. Яцино // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 8. – С. 160-168
17. Baumgartner M. The sociology of law in the United States // The American Sociologist. 2001. Vol. 32. No 2.
18. Schluchter W. The sociology of law as an empirical theory of validity // European Sociological Review. 2003. Vol. 19. No 5.
19. Cotterrell Roger The sociology of law: An introduction. Oxford University Press, USA; 2 edition, 2005. 414 p.